

Arbetspension

2:2017

MÄNNISKAN I HUVUDROLLEN

Baba Lybeck, Alf Rehn och berättelsen
om pensionen på Arbetspensionsdagen.
Sidan 11

FUSION

Ilmarinen och Etera
går samman
S. 4

FINLAND

Transparentast och tillförlitligast
i världen enligt Mercer
S.15

ERFARENHET

Höjdpunkterna i Riitta
Korpiluomas arbetsliv
S.16

Riitta Korpiluoma, som känner pensionslagstiftningen på sina fem fingrar, påpekar att arbetspensionen i Finland är en arbetsmarknadspension.

Inkomstregistret förändrar anmälningsförfarandet inom socialförsäkringen år 2019.

3 LEDARE
Skolmat och reseförsäkring

4 VI INTERVJUADE
Timo Ritakallio, vd för Ilmarinen

7 UNDER LUPPEN
Inkomstregistret är ett stort framsteg

10 KOLUMN
Lilja Tamminen är gästkolumnist

11 ARBETSPENSIONS-DAGEN
Berättelsen om arbetspensionen på årets största branschevenemang

Sketchfiguren Irma Rönkkö roar publiken.

14 PENSION OCKSÅ FÖR MIG!
Informationskampanj som når ut till nyfinländare

15 INFOGRAFIK
Finland femma i Mercer-jämförelsen

16 ERFARENHETENS RÖST
Riitta Korpiluomas lyckade arbetsliv

20 REPORTAGE
Singapore har gjort det som andra länder drömmer om

24 EXPERTARTIKEL
11 000 börjar ta ut partiell ålderspension i år

26 EXPERTARTIKEL
För- och nackdelar med deltidspension

28 JORDEN RUNT

30 AKTUELLT

31 UTNÄMNINGAR

32 NYA PUBLIKATIONER

I Singapore har den faktiska pensionsåldern höjts tack vare ett återanställningssystem.

Timo Ritakallio berättar om bakgrunden till fusionen mellan Etera och Ilmarinen.

Skolmat och reseförsäkringar

ÅRETS ARBETSPENSIONSDAG kom att handla om berättelsen. Storytelling har varit populärt redan en tid. Varje organisation eller företag med självrespekt bara måste ha en berättelse om sig själv.

Hurdan är då berättelsen om en hel bransch och vilken intrig har den? Jag gissar att vi som arbetar med arbetspensionsfrågorna ganska lätt kan berätta om arbetspensionssystemet och hur effektivt det tar hand om alla som ska gå i pension, åldersgrupp efter åldersgrupp, turvis.

SYND BARA att storyn om systemet inte riktigt får luft under vingarna. Omsorg kräver pengar, och det ändrar lätt stämningen i berättelsen. Den börjar handla om hjältar och skurkar, vinnare och förlorare. Systemperspektivet lämnar också många utanför storyn, de blir inte delaktiga.

Därför är det klart vem som ska ha huvudrollen: det är människan. Inte arbetspensionssystemet, inte ett arbetspensionsbolag eller en arbetsmarknadspart.

VÅR ARBETSPENSION är en lysande social innovation, en av pärlorna i det sekelgamla Finland. Den är som skolmaten, som frigör föräldrarna så att de kan delta i arbetslivet och som delegationer från när och fjärran kommer och förundrar sig över. Skolbespisningen kostar ju också, men är allmänt accepterad och har stöd i breda folklager.

Det räcker bra att skolmaten är medelmåttig, helt okej mat, men om skolmaten blir dålig eller ohälsosam, är vårdnadshavarna snart uppe på barrikaderna.

Tänk om vi kunde göra heder åt den medelmåttiga och helt okej pensionen så att vår berättelse skulle leva kvar i människornas sinnen och på deras läppar? Det skulle vara fantastiskt, om folk verkligen kände sig delaktiga i berättelsen om arbetspensionen och skulle vara beredda att rentav försvara den vid behov.

En berättelse behöver också en miljö att utspela sig i. I arbetet är ett för enkelt svar, men vi kan kanske tänka oss arbetspensionen som en reseberättelse? Miljöerna byts under livets lopp, men reseförsäkringen hålls i kraft.

Med på din resa: arbetspensionsförsäkringen! ■

Kati Kalliomäki
chefredaktör Työeläke-lehti.fi
E-tidning: työeläke-lehti.fi
Twitter: @KatiKalliomäki

Karoliina Paatos

Arbetspension är en fack- och intressegrupps-tidskrift för arbetspensionssektorn. Den ges ut av Pensionsskyddscentralen.

UTGIVARE
Pensionsskyddscentralen, www.etk.fi

E-TIDSKRIFT
työeläke-lehti.fi

REDAKTIONENS E-POST
työeläke-lehti@etk.fi

CHEFREDAKTÖR
Kati Kalliomäki

REDAKTIONSSSEKRETERARE
Pia Hansson

REDAKTIONSRÅD
Marjaana Lundqvist (Pensionsskyddscentralen)
Anu Suutela-Vuorinen (Elo)
Timo Toropainen (Pensionsstiftelseförningen)
Esko Torsti (Ilmarinen)
Milla Vailaranta (Etera)
Niko Väänänen (Pensionsskyddscentralen)
Mika Ylä-Outinen (Keva)

MEDARBETARE I DETTA NUMMER
Anne Iivonen, Jari Kannisto, Antti Karkiainen,
Samu Kurri,
Kari Lindstedt, Heidi Nyman, Jouko Ollikainen,
Karoliina Paatos, Lotta Rantala, Kari Rissa,
Mervi Takala, Lilja Tamminen och Nelli Westerholm.

PRENUMERATIONER OCH ADRESSÄNDRINGAR
aineistotilaukset@etk.fi
telefon 029 411 2500

GRAFISK FORMGIVNING OCH
SIDFRAMSTÄLLNING
Aste Helsinki Oy

TRYCK
PunaMusta Oy
papper UPMFine 100 g/m²

52 årgången
ISSN-L 0564-5808
Helsingfors 2017

Arbetspension utkommer två gånger om året, nästa nummer utkommer i juni.

PÄRMBILD:
Karoliina Paatos

Timo Ritakallio

ILMARINEN SLUKAR ETERA SKÄRPT KONKURRENS

Ilmarinen kör förbi Varma som den största aktören inom arbetspensionssystemet. I början av året fusioneras Etera och Ilmarinen. Det nya bolaget har en marknadsandel på 37 procent av pensionsförsäkringen för den privata sektorn.

TEXT ANNE IIVONEN | FOTO KAROLIINA PAATOS

INBESPARINGSSKÄL ledde till fusionen. Ilmarinens vilja att växa kan ses som en viktigare förklaring till det än sektorns gemensamma intresse. Bolagen kan inte konkurrera med arbetspensionsavgifterna, eftersom avgiften är lika för alla.

Däremot konkurrerar de med kundåterbäringarna. –Stora kunder frågar genast hur mycket kundåterbäringar vi kan betala. De mindre kunderna sätter värde på serviceorienteringen, säger Ilmarinens vd Timo Ritakallio.

Kundåterbäringarna uppstår av sparade omkostnader och riskhanteringsförmågan. Alla bolag försöker erbjuda bättre kundåterbäring än konkurrenterna.

Fusionen minskar omkostnaderna och ökar möjligheterna till kundåterbäring. På det nya Ilmarinen betyder det att man gallrar bort överlappningar och följer produktivitetmätarna noga.

–Tack vare fusionen sparar arbetspensionssystemet i Finland som helhet in ca 4–5 procent på omkostnaderna, konstaterar Ritakallio.

DET VAR INTE ännu illa ställt med Eteras livskraft. Bolaget tvekade ändå inte inför fusionsförslaget. Eteras svagare solvensnivå (155) sänker Ilmarinens (129) så att det kommer att ligga litet efter Varmas solvensnivå (nästan 131).

Varma, som har den bästa solvensen och risktagningsförmågan, kan med eget kapital och en lyckad placeringsstrategi upprätthålla en jämn och stram konkurrens.

FUSIONSFÖRHANDLINGARNA inleddes på Ilmarinens initiativ. Nu tar vi mössan i hand och går och förhandlar, konstaterade styrelseordföranden **Mikko Helander** och Ritakallio och kontaktade Etera efter det att Ilmarinens styrelse våren 2016 hade bestämt sig för att se fusionskortet. Kontakterna mellan Ritakallio och Eteras vd **Stefan Björkman** blev allt tätare när man fick klart för sig hur stora besparingar som kunde nås genom en fusion.

NYA ILMARINEN vill skapa nya serviceformer och samtidigt dra åt svängremmen så att det är möjligt att årligen spara in uppskattningsvis 20 miljoner euro på omkostnaderna. I och med att inkomstregistret samtidigt tas i bruk öppnas det nya möjligheter för arbetspensionsanstalterna att ha kontakt med kunderna elektroniskt och i realtid.

–Vårt mål är att vara det kostnadseffektivaste arbetspensionsbolaget år 2020, säger Ritakallio.

Ilmarinens placeringstillgångar kommer att öka till ca 45 miljarder (nuvarande 39 miljarder och Eteras sex miljarder). För jämförelsens skull kan det

*"Stora kunder
frågar genast,
hur mycket
kundåterbäring
vi kan betala."*

*Timo Ritakallio
vd
Ilmarinen*

Ritakallio räknar upp egenskaper som gör Finland framgångsrikt: långsiktighet, målmedvetenhet och förändringsberedskap.

"Vårt mål är att vara det kostnadseffektivaste arbetspensionsbolaget år 2020."

nämnas att Varmas pensionsfonder också uppgår till ca 45 miljarder, Elos ca 23 miljarder och Kevas ca 51 miljarder euro.

BEREDNINGEN av fusionen har tagit upp Ritakallios tankar och tid sedan sommaren. Det är möjligt att det har kommit till någon rynka i pannan och lite grått på tinningarna.

–Nu är vi redan inne på målrakan och fusionen hinner vara i kraft i nästan tre månader innan jag övergår i andra uppgifter, säger Ritakallio.

Han blir chefdirektör för OP-gruppen i mars.

Valet av Ilmarinens nästa vd pågår som bäst. Till slutet av året fortsätter **Sini Kivihuhta** som vd:s ställföreträdare. I början av året blir Björkman vice vd för Ilmarinen och samtidigt vd:s ställföreträdare.

Den som efterträder Ritakallio ska leda Finlands största arbetspensionsbolag för den privata sektorn med ansvar för mer än 1,1 miljoner personers pensionsskydd. Genom fusionen ökar antalet försäkrade till 675 000 och antalet pensionstagare till 464 000.

ARBETSPLATSER FÖRSVINNAR, såsom det lär ske inom hela finansbranschen. Sammanlagt bildar Ilmarinens och Eteras nuvarande personal (560 + 230) landets största arbetspensionsbolag också mätt med personalantal.

Samarbetsförhandlingarna pågår som bäst och började bland ledningen. I Ilmarinens nya ledningsgrupp förlorade de som kommer från Etera i praktiken sina platser, men kan söka nya uppdrag inom bolaget.

Från Etera nådde endast Björkman upp till ledningsgruppen. Hans huvudsakliga ansvarsområde kommer att vara ekonomin, HR, IT och integrationen. Ilmarinens vice vd **Sini Kivihuhta** fortsätter i

"Jag genomför den första fusionsfasen."

VEM?

Timo Ritakallio

- ålder 55
- juris magister, MBA, teknologie doktor
- vd för pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen 2015–2018, vice vd sedan 2008
- blir chefdirektör för OP-gruppen 3/2018
- arbetat på OP 1986–2008
- aktiv idrottare: orientering, tennis, golf

Ritakallio blir chefdirektör för OP-gruppen

TIMO RITAKALLIO kommer att lämna Ilmarinen strax efter fusionen. Han har blivit vald till chefdirektör för OP-gruppen och kommer att flytta över till OP:s huvudkontor i Vallgård i Helsingfors i mars.

Ritakallio har tidigare arbetat ca 20 år i olika chefsuppgifter inom OP. Han återvänder till sina rötter till andelslagsideologins högborg.

– Jag delar OP:s värderingar fullt ut, det är lätt för mig att omfatta dem, medger Ritakallio.

FUSIONEN vid årsskiftet blir som grädden på moset i Timo Ritakallios fina karriär.

– Nu upptar fusionen 95 procent av mina tankar. Jag ska genomföra den första fasen med hedern i behåll, säger han.

PÅ ILMARINEN har han arbetat sedan år 2008. Han blev vd för Ilmarinen år 2015 efter **Harri Sailas**.

Ritakallio är lätt att få kontakt med och hans förmåga till förnyelse och strategiska tänkande uppskattas. Utöver ledaregenskaperna fäste man på OP uppmärksamhet vid hans erfarenhet av förmögenhetsförvaltning, finansiering och det finländska näringslivet.

Som bäst pågår headhuntingen efter den kompetenta person som ska ta över det välavlönade jobbet som vd för Ilmarinen, landets största arbetspensionsbolag.

VAD KOMMER Ritakallio att sakna när han lämnar Ilmarinen?

– Mycket. Jag kommer inte att glömma de här människorna. Naturligtvis skulle jag vilja se vad fusionen för med sig. Jag kommer att genomföra den, men efter det övergår ansvaret till min efterträdare och Ilmarinens hela personal.

OP är Ilmarinens samarbetspartner i kundkontaktnätverket, så kontakten kommer att bestå.

Anne Iivonen

Timo Ritakallio ska först få Ilmarinen i trim. Efter det blir han chefdirektör för OP-gruppen.

sin uppgift och ansvarar i ledningsgruppen för pensionsförsäkringar och utveckling.

Som övriga medlemmar i ledningsgruppen har utsetts **Jaakko Kiander** (kommunikation och samhällsrelationer), **Hillevi Mannonen** (aktuariefunktion och riskhantering), **Mikko Mursula** (placement) och **Leena Siirala** (juridiska ärenden och compliance). **Päivi Sihvola** gick miste om sin plats i ledningsgruppen.

SAMARBETSFÖRHANDLINGARNA fortsätter i hela organisationen. Bland posterna som mellanchefer gallras det särskilt tätt.

–I det här skedet kan vi inte ge någon siffra om personalminskningarna. I slutet av nästa år är antalet i vilket fall som helst betydligt mindre än när det nya bolaget inleder sin verksamhet. Anpassningen underlättas av att det finns 60 personer som är anställda på viss tid och 80 kommer att gå i pension inom de tre närmaste åren, säger Ritakallio. ■

INKOMSTREGISTRET ÄR ETT STORT FRAMSTEG

Från och med år 2019 ska uppgifterna om betalda löner införas i realtid i registret, som upprätthålls av Skatteförvaltningen.

TEXT ANNE IIVONEN | FOTO KAROLIINA PAATOS | ILLUSTRATION JOUKO OLLIKAINEN

Arbetsgivarna lämnar uppgifter om utbetalda löner i realtid, för varje löneutbetalning, till inkomstregistret.

– I praktiken ska det ske vid tidpunkten för löneutbetalningen, säger utvecklingschef **Tarja Keveri** på Pensionsskyddscentralen.

Inom Skatteförvaltningen grun-

das en inkomstregisterenhet, som ska upprätthålla det nationella inkomstregistret och är ansvarig myndighet för det riksomfattande Katre-projektet. Inom arbetspensionssektorn arbetar redan ca 150–200 personer med beredningen av införandet av inkomstregistret. Tarja Keveri är en av dem.

Hon leder arbetspensionssek-

torns gemensamma inkomstregisterprojekt, där behoven och förväntningarna kartläggs i detalj. Uppgifterna om arbetsinkomster behövs vid verkställigheten av pensionsskyddet. De utgör ju grunden för hur pensionen bestäms.

Arek, som är en gemensam tjänsteproducent inom arbetspensionssektorn, kommer att plocka uppgif-

ter ur inkomstregistret flera gånger om dagen. Det betyder att registeruppgifterna genast också införs i pensionsanstalternas gemensamma intjäningssystem.

MINDRE BYRÅKRATI

När inkomstregistret om ett drygt år tas i bruk, införs uppgifterna om de löner som arbetsgivarna betalat ut centralt i inkomstregistret.

Jämfört med idag faller många anmälningsfaser bort. Det räcker med en anmälan, arbetspensionsanstalterna och övriga som behöver uppgifterna hämtar dem direkt ur inkomstregistret. Målet med hela inkomstregisterprojektet är att arbetsgivarnas administrativa börda ska minska.

SNABBARE PENSIONSavgöranden

Från inkomstregistret får pensionsanstalterna tillgång till löneuppgifterna mycket snabbare än idag, redan ca fem dagar efter löneutbetalningen.

– Det förnsnabbar handläggningen av pensionsansökningar. Arbetspensionsavgifterna är också mera i realtid i och med att de bättre motsvarar med de verkliga löner som arbetsgivarna betalat ut. I och med att uppgifterna är aktuella behöver arbetsgivarna inte betala för mycket eller för litet arbetspensionsavgifter, konstaterar **Riikka Nivus**, direktör för försäkringstjänster på pensionsbolaget Varma.

Idag lämnar arbetsgivarna huvudsakligen uppgifterna om sina anställdas löner genom årsanmälningar till pensionsanstalterna, men detta kommer att förändras totalt.

– Rytmen för anmälningarna och arbetspensionsanstalternas kontakter med sina försäkringskunder förändras när inkomstregistret tas i bruk, säger Nivus.

Hon understryker att uppgifterna om arbetsinkomsterna under personens hela yrkesbana måste finnas när arbetspensionsanstalterna fattar pensionsbeslut.

Pensionsanstalterna får uppgifterna via Areks intjäningssystem.

"Anmälningsrytmen förändras."

*Riikka Nivus
direktör för försäkringstjänster
Varma*

De kan se uppgifterna om sina egna försäkringskunder i inkomstregistret, men de får inte föra in löneuppgifter eller rätta eller ändra dem.

Pensionsanstalterna är i direkt kontakt med inkomstregistret när de år 2020 börjar sända in uppgifter om utbetalda pensioner till registret.

AREKS ROLL FÖRÄNDRAS INTE

I egenskap av tjänsteproducent för det gemensamma intjäningssystemet ser Arek till att intjäningsupp-

VEM? Riikka Nivus

- ålder 54 år
- direktör för försäkringstjänster på Varma (diversearbetare inom ArPL- och FöPL-försäkringen, säger hon själv)
- medlem i inkomstregistergruppen, också projektgruppen, ordförande för styrgruppen för Varmas eget inkomstregisterprojekt
- arbetat nästan 30 år på Varma och dess föregångarbolag.

Vi går framåt i intensivt samarbete, säger Riikka Nivus från Varma (t.v.) och Tarja Keveri från Pensionsskyddscentralen.

VEM? Tarja Keveri

- ålder 52 år
- it-specialist, utvecklingschef på Pensions-skyddscentralen
- projektchef för arbetspensionssektorns eget inkomstregisterprojekt
- arbetat på arbetspensionsförsäkrings-bolaget Varma åren 2000–2016, före det ett par år på Eläkesysteemi och 10 år på FPA:s adb-central

**”Löneuppgifterna
är kärnan
som pensionen
bygger på.”**

*Tarja Keveri
utvecklingschef
Pensionsskyddscentralen*

gifterna är aktuella och i sådan form att arbetspensionsanstalterna kan använda sig av dem genom samma maskinella tjänster som tidigare.

Intjäningsystemet har tagits fram för arbetspensionssektorns behov och består som den primära inkomstuppgiftskällan för arbetspensionssystemet.

ETT STORT STEG FRAMÅT

Arbetsgivarföretagen måste också genomgå en stor förändring. Det-

samma gäller arbetspensionsanstalterna.

– Det nya är tillgången till uppgifterna i realtid. Det skapar en möjlighet att också erbjuda tjänster mera i realtid. Uppgifterna blir också mera jämförbara och försummelser av försäkringen kan upptäckas tidigare, säger Keveri.

Riksdagen torde anta lagen om inkomstregistret före årsskiftet. Lagförslaget behandlas som bäst i riksdagen och träder sannolikt i kraft inom den planerade tidtabellen. Då kan de inblandade aktörerna förbereda sig så väl som möjligt under nästa år.

Arbetspensionssektorn har kommit väl i gång med de ombyggnader av it-systemen som kommer att behövas. Både Keveri och Nivus är övertygade om att inkomstregistret är i aktivt bruk från början av år 2019. ■

*Läs mer om inkomstregistret på
Skatteförvaltningens webbplats
Inkomstregistret.fi*

Gemensam kraftansträngning av pensionssektorn

NÄR DEN TEKNOLOGISKA ramen är säkrad, ska personalen utbildas till att hantera de nya processerna och systemen. Före nästa sommar ska systemet ha testats så mycket att man kan bedöma hur arbetet framskrider mot lanseringen.

Alla siktar på att tjänsten ska vara i bruk i början av år 2019.

Ca 150–200 personer inom arbetspensionssektorn arbetar redan aktivt med att förbereda lanseringen av inkomstregistret. Kärntruppen av sakkunniga består av styrgruppen för arbetspensionssektorns inkomstregisterprojekt och den utvidgade ledningsgruppen för Areks Tuvarek-projekt och i synnerhet de egentliga specifikationsgrupperna. I styrgruppen fördes ordet till slutet av augusti av **Riikka Nivus** (Varma). Nuvarande ordförande är **Tiina Nurmi** (Ilmarinen) och sekreterare **Tarja Keveri** (PSC) och **Jukka Nevalainen** (Arek).

De övriga medlemmarna i styrgruppen representerar hela arbetspensionssektorn: **Jussi-Pekka Rantanen** (Keva), **Eero Sallasmaa** (Elo), **Mikael Kulikoff** (TELA), **Antti Kulonen** (Innova), **Riitta Puutula** (Etera), **Arja Raatikainen** (LPA), **Katri Raatikainen** (PSC), **Mari Kuuvalo** (PSC), **Stefan Strandberg** (Veritas), **Petri Suhonen** (Porasto), **Ove Herrlin** (SPK) och **Matti Ylilammi** (Arek).

Specifikationsgruppen som funderar på användningen av in-

Inom arbetspensionssystemet arbetar redan 150–200 personer med inkomstregisterprojekt. Styrgruppen fr. v. Tiina Nurmi, Jussi-Pekka Rantanen, Mikael Kulikoff, Arja Raatikainen och Katri Raatikainen.

komstuppgifterna leds av **Mia Turku** (Varma), gruppen för för-månsuppgifter av **Tarja Lamminmäki** (Ilmarinen) och stödgruppen som arbetar med den tekniska arkitekturen leds av **Mikko Soikeli** (Ilmarinen).

Lagstiftningsfrågor behandlas i en grupp som leds av Mari Kuuvalo (PSC) och kommunikationsfrågor i en grupp som sammankallas av **Aija Laurila** (TELA). Kundstödgruppen för Areks ändringar på grund av inkomstregistret (Tuvarek-projektet) sammanträder under ledning av Jukka Nevalainen (Arek). Dessutom finns det en grupp som gör upp planer för övergången till inkomstregistret. ■

En hållbar pensionspolitik kräver etiskt omdöme

DE SENASTE ÅREN har frågan om generationell jämställdhet i pensionspolitiken bubblat upp, och med god orsak. Egentligen borde diskussionen borde ha förts senast på 1990-talet.

Sedan finanskraschen 2008 och den resulterande lågkonjunkturen har Finlands sysselsättningsgrad legat nere, och är fortfarande mycket lägre än den torde vara, ifall vi jämför med de nordiska grannländerna. Ofta har över 55-åringar tagits upp i media som en befolkningsgrupp som har svårigheter att finna arbete i dagens Finland, men i verkligheten har 55-64 åringarnas sysselsättningsgrad stigit mycket stadigt de senaste 20 åren.

Värst har lågkonjunkturen slagit den så kallade Y-generationen född ungefär mellan 1980 och 1995, som i Finland riskerar att bli en generation där fleas karriärstart uppskjutits märkbart eller avbrutits på grund av lågkonjunkturen. Detta syns i generationens eftersläpande inkomstutveckling, som också betyder att pensionerna blir låga för många.

Att anställa oerfarna unga eller arbetssökande med luckor i sin arbetshistoria är givetvis en stor risk för arbetsgivarna. Ännu värre har problemet blivit i.o.m. kombinationen av exploderande boendekostnader och ständigt växande obligatoriska pensionsavgifter för arbetsgivare, vilka ökar anställningskostnaderna och därmed anställningsrisken. Man behöver inte vara ekonom för att se att det är ett recept för arbetslöshet bland unga vuxna. Detta är ett mycket allvarigare problem än faktumet att pensionsbetalningarna som Y-generationen gör ger dem en utlovad avkastning som i praktiken betyder

*Värst har
lågkonjunkturen
slagit
den så kallade
Y-generationen.*

en förlust på t.o.m. 30 cent på varje inbetalda euro, beroende på vem man frågar.

Att politiker i detta sysselsättningsklimat föreslår att höja arbetspensionerna för nuvarande pensionstagarna på de ungas bekostnad målar en otäck bild av vad framtidens populistiska politik kan innebära i länder som Japan, Italien och Finland med

de största befolkningsandelarna av äldre. Att dessutom motivera kraven på högre arbetspensioner med fattigdom bland dem som får Folkpensionsanstaltens låga garantipension är slugt men ohederligt.

Vad som borde göras för att säkra ett socialt och ekonomiskt hållbart Finland är att progressivt beskatta arbetspensionerna så att vi både kan höja den skattefinansierade garantipensionen till en hygglig nivå och dessutom kan sänka behovet att överbeskatta de yngre generationerna som betalar räkningen för tidigare orealistiska pensionslöften. ■

*Lilja Tamminen
Kolumnisten är
expertkonsult i
sysselsättningspolitik
och digitalisations-
forskare.*

Pensionsskyddscentralens vd Jukka Rantala och sketchfiguren Irma Rönkkö har en pratstund om livet och pensionen.

MARIMEKKOMÖNSTER, STATISTIK OCH BILDBERÄTTELSE

Arbetspensionsdagen handlade om berättelser i siffror och i bilder. En fråga var om företagarnas pensionsförsäkring behöver nytt manus.

Arbetspensionsdagen livades upp av sketchfiguren **Irma Rönkkö**, "hela Finlands svärmor", som intervjuade Pensionsskyddscentralens vd **Jukka Rantala**. Den röda tråden för dagen var berättelsen om arbetspensionen. I likhet med många andra som framträdde inskräpte Rönkkö att berättelsen

framför allt ska handla om människan.

Människan spelade huvudrollen också i två paneldebatter under dagen. I stället för att fokusera på arbetspensionssystemet och dess hållbarhet ville man att hållbarheten hos individernas pensionsskydd skulle lyftas fram.

Arbetspensionen borde utgöra en del av berättelsen om människan. ►

Berättelsen om pensionen är som scifi

TIDEN ÄR INNE för total uppriktighet. Så sade **Jukka Kurttila**, vd för det anrika textilföretaget Finlayson. Han avsåg de berättelser som företagen berättar om sig själva och sina värderingar.

– Vi ska uttrycka våra värderingar rakt, genom handlingar, sade Kurttila. Här kan pensionssektorn lära av Finlayson, som är känt bl.a. för sina Tom of Finland-lakan.

Berättelsens kraft diskuterades också av professor **Alf Rehn**, filmproduktionsstuderande **Karoliina Kuutti** och PSC:s kommunikationsdirektör **Kati Kalliomäki**. Paneldiskussionen leddes av journalisten **Baba Lybeck**.

Lybeck frågade deltagarna hur berättelsen om arbetspensionen ska få luft under vingarna.

Enligt Alf Rehn är pensionsberättelsen tråkig och behöver mera drama. Kalliomäki svarade att det är svårt för att berättelsen är så lång, lika lång som ett människoliv.

– Därför figurerar bara undantagen, tragedierna, i löpsedlarna, sade Kalliomäki.

Den osäkerhet som människor upplever i arbetslivet reflekteras oundvikligen i tankarna på pensionsåren. Pensionen ligger långt i framtiden och är svår att begripa.

– Som berättelse är den mera scifi än en reseberättelse, sade Kurttila.

Karoliina Kuutti menade att berättelsen om pensio-

Bilderna är inte en förlängning till prosan, utan ett självständigt, mångsidigt och effektivt element i en berättelse, sade professor Merja Salo.

nen skulle få vingar om man talade om pensionen som något gemensamt för alla.

– På något plan berör den alla, såväl unga, medelålders som gamla människor, sade Kuutti.

BILDERNA ÄR BERÄTTELSE

Berättelsen om pensionsskyddet handlade också på det andra parallellseminariet om. Bilder är berättelser precis som texter.

Merja Aalto, professor i visuell kommunikation och fotografi vid Aalto-universitetet studerade illustrationerna på arbetspensionssektorns webbplatser och hittade en del brister. Hon ansåg att bilderna vimlar av kunder, kaffekoppar och telefoner, men det går inte att utläsa någon egentlig visuell berättelse.

– Kanske berättelsen inte är viktig när det handlar om pensioner. Det viktiga är servicen, var Salos bedömning.

Salo uppmanar arbetspensionssektorn att ta efter andra framgångssagor inom välfärdsstaten. Moderskapsförpackningen och skolmaten ger upphov till goda gemensamma berättelser decennium efter decennium. Bildmaterialet är rikligt och lever med tiden.

VILKET ÄR PENSIONSLOFTET?

Dagen avslutades med en debatt om pensionsloftet och hur det infrias. Paneldebatten leddes av **Suvi-Anne Siimes**.

Baba Lybeck var konferencier. Paneldeltagare var Alf Rehn, Jukka Kurttila, Karoliina Kuutti och Kati Kalliomäki.

✓✓ Pensionsloftet diskuterades av Suvi-Anne Siimes, Mikko Kautto, Vesa Vihriälä och Elina Lepomäki.

✓ Hela folkets svärmor Irma Rönkkö, en sketchfigur ur ett finskt underhållningsprogram, charmade publiken. I första raden sitter huvudpersonerna i Finland 100-videon, som fick sin premiär, Pentti Heinonen (t. h.), Lea Musone, Risto Erjanko och Karoliina Kuutti.

Heli Backman: Välgrundad beställning på reform av företagarpensionerna

OM BEHOVET att reformera företagarnas pensionsförsäkring talade **Heli Backman**, juridisk direktör på Pensionsskyddscentralen. Hon konstaterade att det finns en välgrundad beställning på att reformera lagen om pension för företagare, FöPL.

Det finns nya former för företagande, som ligger mellan löntagarens och företagarens ställning.

Mer än en tredjedel av nya företagare tecknar en företagarförsäkring med en årsarbetsinkomst som ligger nära minimigränsen, ca 7 500–8 500 euro. Många av dem är sådana som ibland kallas egenanställda.

– De uppfattar inte sig själva som företagare, men lagen om pension för företagare ska tillämpas på dem, konstaterade Backman. Hon upprepade grundprinciperna.

– De arbetsrättsliga begreppen aktualiseras också när den sociala tryggheten definieras. När lagstiftningen om företagarpensioner skapades, hade man ingen aning om de sätt på vilka folk sysselsätter sig själva idag.

Det uppstår allt mångsidigare former för arbete inom en nära framtid. Vad det innebär behandlas nu i en arbetsgrupp som tillsatts av social- och hälsovårdsministeriet. Den ska lämna sitt betänkande om ett drygt år.

Enligt en utredning av delningsekonomin som arbets- och näringsministeriet gjort kan värdet av köp som görs över digitala plattformar tiofaldigas under de närmaste åren.

Marknadsförings- och kommunikationschef **Saija Hellstén** från faktureringsföretaget Eezy kritiserade sättet att fastställa FöPL-arbetsinkomsten.

Heli Backman sade att ändringar av lagen om pension för företagare kommer att behandlas utgående från den utredning som SHM:s arbetsgrupp gör.

– Jag kommer inte på något annat myndighetsärende som bygger på en ganska abstrakt uppskattning av försäkringens nivå, sade hon.

Ur publiken slängdes det fram en spontan fråga: varför kan företagarens försäkringsskyldighet inte knytas till den beskattningsbara inkomsten?

– Det kommer säkert också att utredas, svarade Heli Backman. ■

Digitaliseringen förändrar mätarna

ÖVERAKTUARIE **Eljas Tuomaala**, Statistikcentralen, talade om de utmaningar som digitaliseringen medför för de ekonomiska mätarna. En svag produktivitetsökning kan också delvis vara ett mättningsfel, eftersom det är mycket som står utanför mätarna.

Tuomaala talade om vad vi egentligen menar när vi talar om digitalisering.

– Begreppen inom området är många, såsom internet-, delnings- och plattformsekonomi, tingens internet, molntjänster,

artificiell intelligens, analytik. Konsumtionsnyttigheter blir digitala och gränsen mellan konsument och producent suddas ut.

Internationella mått på digitaliseringen är bl.a. användningen av internet på företag och bland befolkningen, användningen av molntjänster, internetförsäljning och ICT-sektorns andel av samhällsekonomin.

Enligt Tuomaala är den omtalade delningsekonomin volym fortfarande liten i Finland, ca 100 miljoner euro, men kommer säkert att öka. ■

← Heli Backman (t. h.), Riitta Korpiluoma och Jukka Rantala, PSC, och Timo Toropainen, Pensionstiftelseförbundet. Nästan 700 personer deltog i Arbetspensionsdagen.

Direktör **Mikko Kautto**, PSC, sade att pensionslöftet på en principiell nivå har ändrats, när reglerna för hur pensionen bestäms har justerats i takt med att världen förändrats.

– Pensionslöftet av idag är å ena sidan svår och å andra sidan lätt att kommunicera, eftersom vi har många små regler men allt arbetet ger pension.

Vd **Vesa Vihriälä**, Näringslivets forskningsinstitut Etla, efterlyste en mekanism som skulle tvinga till en mera systematisk granskning av pensionssystemet. Han anser att frekventare utvärdering skulle möjliggöra mindre drastiska ändringar.

Riksdagsledamot **Elina Lepomäki** skulle i sin tur ge individen mera bestämmanderätt.

– Finländarna borde exponeras ens en liten aning för placeringsrisker för att de skulle förstå hur marknaden och världen fungerar, sade Lepomäki.

Pensionslöftet och den obrutna ansvarskedjan mellan generationerna hör till berättelsen om arbetspensionen.

Den enda rätta intrigen eller svaret finns inte i pensionsberättelsen. Varje människas pensionsberättelse bygger på hans yrkesbana och påverkas av olika livsskeden. Huvudpersonen i arbetspensionsberättelsen är du själv. ■

Videosammanställningar av programmet på Etk.fi.

Keep it simple!

KLAR OCH ENKEL information om arbetspensionerna är till nytta för alla oberoende av bakgrund. I våras lanserade Pensionsskyddscentralen tillsammans med Finnish Consulting Group kampanjen Pension för mig också.

Syftet med kampanjen är att informera om pensioner i lättfattlig form till personer som flyttat från utlandet till Finland. PSC besöker tillsammans med kampanjens frontfigur Mohammed Abdirahim "Husu" Hussein invandrarorganisationer för att berätta hur de pengar som tjänas in i arbete påverkar den framtida pensionen.

*De pengar jag
förtjänar
påverkar min framtida
pension.*

När kunskapen om pensioner ökar, växer också motivationen att arbeta.

– Det hände också mig. När jag förstod hur de pengar jag förtjänar idag påverkar min framtida pension, ville jag genast satsa på min karriär, säger Husu Hussein.

Kampanjen förverkligas till stora delar på sociala medier. Få unga med utländsk bakgrund vet något om pensionsskyddet.

– Sociala medier är ett effektivt sätt att sprida informationen. Genom att finnas på sociala medier vill vi väcka intresset och nyfikenheten för pensioner. ■

Text: Nelli Westerholm
Foto: Maija Astikainen

WAAD QIYAASI KARTAA
QARASHKA AAD HELI
DOONTA HOWL-GABKA DABADII,
ADIGOO ISTICMAALAYA
XISAABIYAHAN SIDA FUDUD
LOO ADEEGSAN KARO,
SIDOO KALE NA WAXAAD
OGAAN KARTAA QIYAASTA
DA'DA AAD HOWL-GABKA KU
NOQON DOONTID.

YOUR PENSION
GROWS FOR
EVERY €
YOU MAKE!

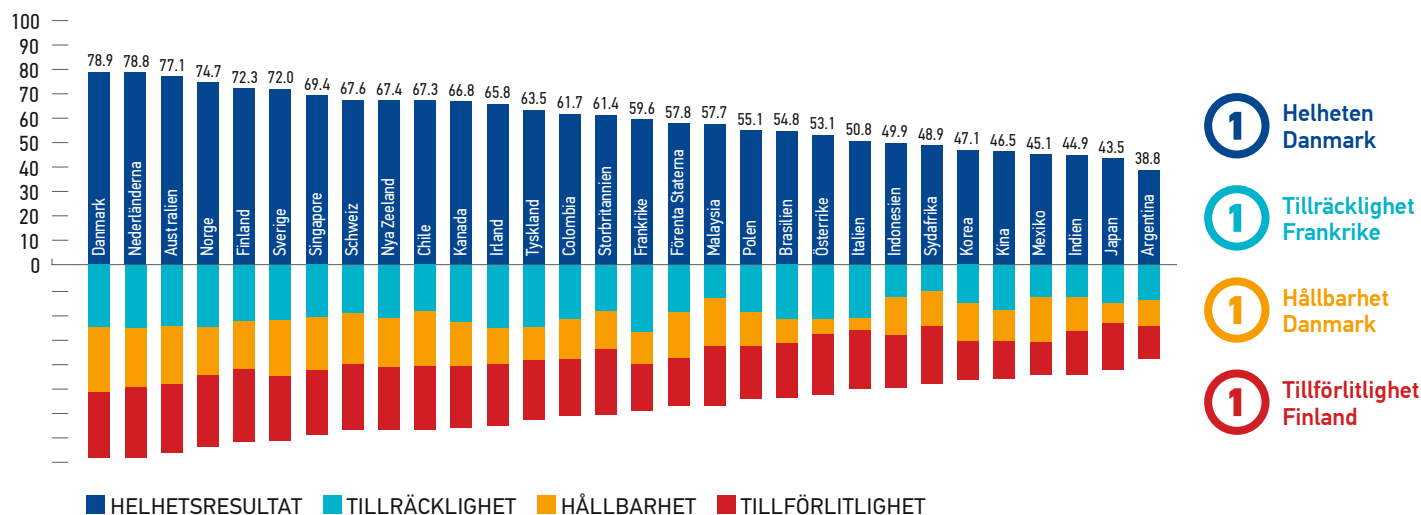

Kampanj på Facebook

- På kampanjens Facebooksidor finns grundfakta om arbetspensioner presenterat i form av videoklipp, bilder och texter.
- För kampanjen har man utvecklat en riktig pensionsräknare. Räknaren är lätt att använda och var och en får snabbt och enkelt en uppfattning om sitt eget pensionsskydd.
- #Eläkettämyösminulle

ПЕНСИЯ
- МОЕ
ПРАВО!

Mercer Global Pension Index 2017, resultat

TILLFÖRLITLIGAST OCH TRANSPARENTAST I VÄRLDEN

Finlands pensionssystem rankas på femte plats i den internationella jämförelsen Mercer Global Pension Index. Allt som allt sjönk Finlands poäng en aning från förra gången, av skäl som inte beror på pensionssystemet.

TEXT ANTTI KARKIAINEN

DANMARKS PENSIONSSYSTEM konstaterades än en gång vara världens bästa. Nederländerna nådde upp till nästan samma poängtal och Australien blev trea.

Finlands placering sjönk från fjärde till femte, när Norge, som deltog för första gången, trängde sig förbi.

Finland valdes än en gång till världens bästa i den kategori där man utvärderar tillförlitligheten och transparensen i pensionssystemens administration. Det betyder t.ex. att man i Finland särskilt väl har sett till den försäkrades rättigheter och tillgång till information.

I BÄSTA TREDJEDELEN

Finland placerade sig i den bästa tredjedelen i alla tre kategorier, hållbarhet, tillräcklighet och tillförlitlighet. Poängen sjönk emellertid litet inom varje delområde. Orsakerna till det hänför sig inte direkt till pensionssystemet.

Pensionsreformen gav Finlands system bättre betyg för hållbarhet i jämförelsen år 2016. I år minskade hållbarhetspoängen till följd av en svagare ekonomisk tillväxt jämfört med andra länder och den ökade offentliga skulden.

Poängen för tillräcklig ålderdomstrygghet minskade på grund av att hushållens sparkvot och ägarbostädernas andel hade minskat.

Också tillförlitlighetspoängen sjönk en aning. Till det bidrog Världsbankens utvärdering av demokratin och den politiska stabiliteten i världens länder. Finland fick litet lägre poäng för politisk stabilitet.

Fast poängen minskade något på de olika delområdena, förändrades de sammanlagda poängen bara litet, 0,6 poäng. ■

Melbourne Mercer Global Pension Index-material

En övergripande utvärdering:

Melbourne Mercer Global Pension Index

- ordnades för nionde gången
- 30 länder jämfördes
- omfattar 60 % av världens befolkning
- systemen jämförs inom tre kategorier med sammanlagt mer än 40 indikatorer
- delområdena har olika vikt i det sammanlagda poängtalet:
 - tillräcklig ålderdomstrygghet (40 %)
 - hållbar finansiering (35 %)
 - tillförlitlig och transparent administration (25 %)

Mångsidigt och meningsfullt:

ETT LYCKAT ARBETSLIV

– Jag har fått göra allt som jag velat i arbetslivet. Så positivt sammanfattar direktör Riitta Korpiluoma sin karriär på Pensionsskyddscentralen.

TEXT KATI KALLIOMÄKI | FOTO KAROLIINA PAATOS

Internationellt samarbete, ständigt nya saker att lära sig, personalfrågor och intressegruppskontakter är ingredienserna som har fått Riitta Korpiluoma att komma entusiastisk till jobbet dag efter dag.

Vid intervjutidpunkten är det inte många pinnar kvar i muckarkammen, men de som lossnat skulle räcka till för en större frisörsalong. En sådan metafor skulle kanske vara i Korpiluomas egen smak i stället för långtråkiga siffror. Vi kan ändå berätta att det i januari blir 31 år sedan hon kom till Pensionsskyddscentralen.

En direktörspost har hon haft i ca femton år. Hennes ansvarsområde är brett: juridiska frågor av många slag och dessutom den viktiga personalfunktionen. Om antalet underordnade har hon någon gång skämtsamt sagt att de är lika många som hennes egen längd i centimeter.

LÅTER MEDARBETARNA LYSA

Korpiluoma stirrar sig inte blind på siffror, utan ser arbetet som arbete:

–Att leda är arbete på samma sätt som vilken annan

uppgift som helst, och som ledare måste man inse att man samtidigt inte själv kan ha en specialistroll. De andra måste få lysa.

Själv har hon också många gånger fått lysa i juridiska sakkunniguppgifter under sin karriär och minns de ögonblicken med värme. Under årens lopp har det funnits gott om arbete med att bidra till beredningen av arbetspensionslagstiftningen.

–Det var väldigt fascinerande att behärska helheter: först fick man påverka som sakkunnig i ministeriernas arbetsgrupper och sedan skriva anvisningar om hur lagen skulle verkställas. Till råga på allt fick man ännu utbilda. Och snart var det dags för någon ny omgång, beskriver hon.

ARPL VAR EN BEDRIFT

Ett stort arbete som Korpiluoma i synnerhet kommer ihåg som ett tecken på gemensam vilja var skapandet av den nya lagen om pension för arbetstagare, ArPL. Hon berättar att det i den gamla lagen om pension för

A full-page photograph of a woman, Riitta Korpiluoma, walking a black and white dog named Tessu on a paved path. The path is covered with fallen yellow and orange autumn leaves. The woman is wearing a light beige quilted jacket, a black and white checkered scarf, black gloves, and a black crossbody bag. She is holding a bright green leash. The background is a blurred green lawn and trees.

År 2002 blev Riitta Korpiluoma den första kvinnliga direktören på Pensionsskyddscentralen. Nu ska hon ha mera tid över för hunden Tessu.

VEM?

Riitta Korpiluoma

- ålder 64 år
- vicehäradshövding
- juridisk direktör på Pensionsskyddscentralen, går i ålderspension i början av 2018
- familj: make, en vuxen son och hunden Tessu

arbetstagare, APL, med tiden hade införts så många detaljerade regler och undantag att utvecklingen helt enkelt måste stoppas. Dessutom var det dags att ersätta pensionslagarna för korttidsanställda byggnadsarbetare mm. och för konstnärer, dvs. KAPL och KoPL, med en helt ny lag.

–Vi började skriva lagarna samman och det var väldigt intressant. Både pensionsexperterna och arbetsmarknadsparterna hade målet klart framför sig. Entusiasmen var stor fast arbetet var enormt och arbetsmarknadsorganisationerna samtidigt hade mycket att kämpa med på annat håll, säger Korpiluoma.

–På något sätt insåg alla som var med att arbetet var viktigt och att resultatet måste bli bra – till och med att språkdräkten måste bli vacker och exakt.

BERÖMMER ARBETSMARKNADSORGANISATIONERNA

Korpiluoma har mycket gott att säga om arbetsmarknadsparterna:

–Både på löntagsidan och på arbetsgivarsidan finns det hög kompetens i arbetspensionsfrågor och en insikt om att man är ute i ett gemensamt ärende.

Hon säger att hon ofta har förvånat sig över kritiken mot att arbetsmarknadsparterna deltar i beslutsfattandet om arbetspensionerna.

–Hela arbetspensionen är ju en arbetsmarknadspension! Det var uttryckligen arbetsgivarna och arbetstagarna som beslöt om en så omfattande lösning på hur man skulle trygga människornas ekonomi vid ålderdom och arbetsoförmåga. Så klart ska de ha rätt att bestämma, de står ju också för kostnaderna, konstaterar Korpiluoma.

ENTUSIASM FÖR DET INTERNATIONELLA

En av höjdpunkterna under Riitta Korpiluomas karriär var när Finland gick med i Europeiska unionen. Fast det har gått mer än tjugo år sedan dess, börjar hennes ögon fortfarande stråla när hon talar om internationaliseringen.

Då började en ny tid inom pensionssektorn. Dittills hade Finland ingått överenskommelser om social trygghet enskilt med några länder, men plötsligt var länderna mångdubbelt fler och de var alla Finlands partners.

Det finns en särskild värme i Korpiluomas röst när hon nämner de franskspråkiga länder. Själv talar hon både franska och många andra språk. Hon kom in i den brittiska engelskan under en period som rådgivare i Zimbabwe, intresset för italiensk mat har fört med sig italienskan, tyskan är viktig på grund av en syster som är bosatt i Tyskland och de nordiska språken står hennes hjärta nära redan på grund av den geografiska närheten.

Övergången i EU-tiden var ändå inte bara en symfoni av främmande språk.

–Läget var kaotiskt på många sätt. Att komma in i

EU-fördragsvärlden krävde väldigt mycket arbete av både oss och arbetspensionsanstalterna, och dessutom blev Fpa indragen i röran, säger Korpiluoma.

INGEN ENSTÖRING

Korpiluomas intresse för språk begränsar sig inte till de främmande språken, utan det är ofta direktören själv som lägger sista handen vid en promemoria.

–Vad gör man – när man har grammatik- och kom-materingsreglerna i huvudet, så har man, konstaterar hon.

Trots förkärleken för skiljetecken har Korpiluoma inte rykte om sig att vara svårt pedantisk vid förhandlingar eller i arbetsgrupper, tvärtom. Erfarenheten av talrika arbetsgrupper och förståelsen för samhällets strukturer har gjort henne till en skicklig lagspelare.

–Jag är lösningsorienterad. Det är viktigt att förstå vilka nyanser som är viktiga för vem och varför. Jag är dessutom inte den som tycker om att arbeta ensam, säger hon.

FÖRÄNDRINGSBEREDSKAPEN HAR SINA GRÄNSER

Inför pensioneringen tycker Riitta Korpiluoma att framtiden verkar ljus för både Pensionsskyddscentralen och hela arbetspensionssystemet.

Man skulle alltså kunna tro att den energiska kvinnan som njuter av sitt arbete behöver bäras ut ur kontoret med milt våld.

–Allt har sin tid. Nu är det en bra tid att lämna rum för efterträdarna och en ny tid. Var och en av oss bär med sig

sina egna, åldersbundna erfarenheter.

Korpiluoma efterträds vid årsskiftet av juris kandidat **Heli Backman**, som började arbeta på Pensionsskyddscentralen redan i augusti.

–Så är det bara, att hur mycket man än vill vara beredd på förändringar, når man gränsen någon gång, konstaterar Korpiluoma, med uppenbar självinsikt.

CITY OCH SKÄRGÅRD

Man skulle kunna tro att en effektiv organisatör redan har kalendern fullbokad för pensionärsdagarna.

–Tiden får utvisa det, än så länge har jag inga specifika planer.

Efter att ha funderat en stund tillägger hon att hon ju har en hel del kultur- och litteraturhunger att stilla och att hon förstås gillar att resa, men i övrigt tänker hon lära sig en ny vardag genom att pendla mellan fritidsbostaden på Kimitoön och citybostaden i Helsingfors.

–Från Dalsbruk är det trevligt att göra stadstrippar till city och sedan återvända, säger hon och tillägger att de små resorna kommer att ske i kärt sällskap, maken och hunden. De kommer garanterat att vara nöjda över den ökade gemensamma tiden. ■

Riitta Korpiluomas breda ansvarsområde har inkluderat också personalärendena i snart tio år. –Som jurist var jag redan från förut intresserad av den arbetsrättsliga lagstiftningen, men nu fick jag också sätta mig in i pedagogiska vetenskaper och leadership, som båda är intressanta områden.

***"Från Dalsbruk är det trevligt
att göra stadstrip till city."***

Singapore: Rätt att JOBBA TILL 67 ÅRS ÅLDER

I Singapore ska arbetsgivarna erbjuda arbete till sina anställda tills dessa fyller 67 år.

TEXT OCH FOTO KARI RISSA

Ateranställningslagen, som nu varit i kraft i fem år, har höjt pensionsåldern i Singapore med två år.

År 2012 trädde en världsunik lag om återanställning i kraft i Singapore. Med den bereder man sig på att arbetskraft åldras och motarbetar arbetskraftsbrist.

Enligt den nya lagen (Re-Employment Act) ska arbetsgivarna erbjuda sina anställda arbete också efter det att dessa har uppnått den officiella pensionsåldern 62 år.

– Till en början skulle vi erbjuda jobb till 65 års ålder. Förra sommaren höjdes åldersgränsen med två år, dvs. återanställningsskyldigheten gäller till 67 år, säger **Desmond Ong**, ägare och vd för företaget Gal-mon, som säljer och servar saxliftar.

På Ongs företag har man redan haft fyra arbetstagare som har återanställts efter att ha fyllt 62 år.

– De har velat fortsätta arbeta hos oss. Jag har också velat att de ska kunna fortsätta, eftersom de är erfarna och kunniga.

Man har kommit överens om hur arbetet organiseras med de äldre inom personalen. Om arbetet har varit tungt, har man gjort det lättare och lagt om det efter behov. Arbetstiderna har också gjorts flexibla.

– Erfarenheterna av att återanställa personer som nått pensionsåldern är egentligen enbart positiva i vårt företag, försäkrar Ong. – Hellre betalar jag lön för ar-

"Förra sommaren höjdes åldersgränsen med två år."

Vd Desmond Ong

bete än dyra avgångsvederlag. Ingen tvingas heller fortsätta mot sin vilja.

I allmänhet arbetar folk vidare för att pensionen för många blir på en rätt anspråkslös nivå.

FEM ÅR EFTER DEN NEDRE GRÄNSEN

Återanställningsmodellen är synnerligen enkel. Arbetstagarna kan – om de så vill – fortsätta arbeta också efter att ha uppnått den officiella pensionsåldern 62 år. Arbetsgivarna ska erbjuda sina äldre anställda en möjlighet att arbeta tills de fyller 67 år.

En förutsättning för detta är att de anställda är medborgare eller fast bosatta i Singapore. Gästarbetare omfattas inte av återanställningsskyldigheten.

< Desmond Ong på Galmon anser att återanställningsmodellen är bra och tillräckligt flexibel också för arbetsgivarna.

> Singapore är världens fjärde viktigaste finanscentrum. Bnp per capita är ca dubbel jämfört med Finland. Av de 3,6 miljoner personer som arbetar i Singapore är 1,4 miljoner utlänningar.

"Den genomsnittliga pensioneringsåldern har också höjts. Nu är den redan över 63 år."

SINGAPORE I ETT NÖTSKAL

- Singapore är en önation och stadsstat i Sydostasien, vid Malackahalvöns sydspets cirka 137 kilometer norr om ekvatorn.
- Yta: ca 700 700 km², huvudön ca 45 km x 35 km
- Invånarantal: 5,5 miljoner
- Befolkning kineser 74 %, malajer 13 %, indier 9,3 %
- Bruttonationalprodukt per capita: 88 000 dollar (Finland 42 000 dollar)
- Arbetskraft: 3,6 miljoner, varav ca 1,4 miljoner gästarbetare
- Huvudnäringar: tjänster 80 %, och industri 20 %, lantbruk 0,1 %
- Förväntad livslängd: kvinnor 86,1 år, män 80,1 år (tredje högst i världen).

Marknadschef Mervyn Soon på Galmon anser att det är ekonomiskt förnuftigt och lönsamt att arbeta ännu efter pensionsåldern.

Efter att ha blivit pensionerad har teknologie doktor Jukka Takala själv sedan år 2011 varit anställd som sakkunnig i Singapore.

De som ska återanställas ska också vara arbetsföra. En förutsättning är också att arbetstagaren har varit anställd hos arbetsgivaren i minst tre år före pensionsåldern.

Arbetstagaren kan fortsätta med sina tidigare uppgifter eller arbetsgivaren och arbetstagaren kan flexibelt och i samråd också skraddarsy en ny arbetsuppgift på nya villkor.

Arbetsgivare kan också sinsemellan avtala om att någon blir återanställd på någon annan arbetstagare.

Om arbetsgivaren inte erbjuder en anställd som fyller 62 år ett återanställningsavtal eller om man inte når någon överenskommelse, ska arbetsgivaren betala ett avgångsvederlag till den anställda. Ersättningen är 3,5 gånger månadslönen, minst 3 000 euro och högst 6 700 euro.

SNABB EFFEKT

Återanställningssystemet började genast ha effekt i Singapore. Sysselsättningen bland 55–64-åringar höjdes med 2,8 procentenheter på bara ett år.

Den genomsnittliga pensioneringsåldern har också höjts. Nu är den redan över 63 år.

Årligen berörs ca 120 000 arbetstagare i Singapore av återanställning vid 62 års ålder.

Arbetskraftsminister **Lim Swee Say** uppskattar att 98 procent av de anställda inom den privata sektorn som har velat arbeta vidare efter 62 års ålder har erbjudits möjligheten till återanställning.

– Och av dem som har godkänt ett återanställningsavtal har 98 procent inte upplevt någon förändring av lönen, säger minister Say.

Enligt Say stöder Singapores regering arbetsgivarna som ska sysselsätta äldre personer. För an-

ställda som fyllt 55 år betalas ett stöd på tre procent av månadslönerna, för dem som har fyllt 65 år betalas ett stöd på åtta procent.

–Återanställningsmodellen verkar fungera mycket bra i Singapore, säger ordföranden för den internationella arbetshälsoorganisationen ICOH, teknologie doktor **Jukka Takala**.

Takala har observerat hur återanställningslagen verkställs på ort och ställe sedan år 2011. Han har arbetat i sakkunniguppgifter på arbetshälsomyndigheten i Singapore.

– Jag är också själv återanställd, dvs. arbetar här

"Ganska bra win-win-situation."

Jukka Takala,
ordförande för ICOH

Konkolewsky: En unik modell

GENERALSEKRETERARE

Hans-Horst Konkolewsky vid den internationella socialförsäkringsorganisationen ISSA finner återanställningsmodellen i Singapore

mycket intressant.

– Jag vet inget annat land där arbetsgivarna åläggs att ha kvar anställda ännu i fem år efter den officiella pensionsåldern, konstaterar Konkolewsky.

ISSA följer noga vilka effekter den unika återanställningslagen i Singapore kommer att få.

I Singapore har man tydligen hittat ett effektivt och för landet lämpligt sätt att höja pensioneringsåldern. Det verkar också vara så att både arbetsgivarna och arbetstagarna vinner på återanställningen. Arbetsgivarna får ha kvar kunniga anställda längre än till pensionsåldern. Arbetstagarna kan i sin tur arbeta vidare och förtjäna mera pengar i fem år till.

Återanställningsmodellen i Singapore passar väl in i ett land där befolkningen åldras snabbt, nativiteten är låg och det är brist på kunniga arbetstagare, anser Konkolewsky.

Kari Rissa

Läs mer om återanställningssystemet

- Tripartite Guidelines on The Re-employment of Older Employees
- Understanding Re-employment. U Live 2016. National Trades Union Congress.
- www.mom.gov.sg/employment-practices/re-employment
- www.channelnewsasia.com
- www.todayonline.com.

i Singapore efter att ha blivit pensionerad från uppgifterna som direktör för EU:s arbetarskyddsmyn- dighet och programdirektör på den internationella arbetsorgani- sationen ILO.

Enligt Takala har återanställningslagen skapat en välfungerande modell för sysselsättning av äldre personer. Man är allmänt nöjd med det nya systemet.

– Det är en ganska bra win-win-situation mellan arbetsgivarna och arbetstagarna. Arbetstagarna kan fortsätta arbeta, om de vill. Arbetsgivarna kan i sin tur behålla goda arbetstagare ännu efter pensions- åldern. Arbetstagarnas kunskaper och erfarenhet tas på det här sättet bättre till vara.

Den största utmaningen anser Takala vara hur man ska hitta lämpliga, lättare arbeten för dem som har arbetat i tunga industri- och byggarbeten.

Situationen underlättas av att tunga arbeten i Singapore huvudsakligen utförs av gästarbetare, som inte omfattas av återanställningssystemet. Det gäller endast Singapores medborgare. ■

Utländska gästarbetare, som inte är medborgare i Singapore, står utanför pensions- och återanställningssystemen. De utgör en tredjedel av arbetskraften.

Individuella pensionskonton

I SINGAPORE bygger pensionsskyddet på individuella socialförsäkringskonton. Det finns inget egentligt arbetspensionsförsäkringssystem i landet. Åldersgränsen för ålderspension är 62 år.

I Singapore bygger pensionsskyddet på individuella socialförsäkringskonton. Obligatoriska socialförsäkringskonton infördes i Singapore redan under den brittiska regimen år 1955. Systemet (*Central Provident Fund CPF*) omfattar alla arbetstagare som är fast bosatta i Singapore. Utgångspunkten är att var och en själv ser till sin ålderdomstrygghet och sina sjukvårdsutgifter genom att betala in en del av sin lön på socialskyddskontona.

Det finns tre typer av socialskyddskonton. Det "vanliga kontot" kan man använda bl.a. för bostadsköp, placeringar och utbildning. "Specialkontot" finns till för arbetspensionen. Det tredje kontot är ett "hälsokonto" och avsett för arbetstagarens och familjens sjukvårdsutgifter.

För närvarande är arbetsgivarens andel av de obligatoriska inbetalningarna till socialskyddskontona i allmänhet 17 procent av lönen och arbetstagarens andel 20 procent av lönen till 50 års ålder. Efter det minskar avgiften gradvis. För den del av månadslönen som överstiger 5 600 euro betalas det inga obligatoriska avgifter till socialskyddskontot.

Pensionens andel, som går in på "specialkontot", är 6–8 procent av lönen i början av yrkesbanan. Pensionsskapitalet, som uppkommer så här, får inte röras.

"Specialkontot" ändras till ett "pensionskonto", när arbetstagaren fyller 55 år. Om det har samlats ett kapital på ca 56 000 euro på det här kontot, kan man ta ut den överskjutande delen genast eller placera den i en försäkring i pensionsfonden CPF Live.

Åldersgränsen för ålderspension är 62 år. De första åren ska pensionären klara sig på de besparingar som hen tar ut från

pensionskontot. Utbetalningen av månatliga pensioner från kontot börjar när arbetstagaren fyller 65 år.

Pensionens storlek och utbetalningstid bestäms individuellt enligt det som arbetstagaren har lyckats samla in under sitt arbetsliv. Om det inte har kommit in pengar på kontot, blir det inte heller någon pension.

Socialskyddskontona förvaltas i trepartssamarbete.

Hösten 2017 bedömde The Melbourne Mercer Global Index att pensionssystemet i Singapore är sjunde bäst i världen. Finland rankades som femma i samma jämförelse.

Kari Rissa

LÄS MER OM PENSIONSSYSTEMET:
www.cpf.gov.sg
www.mom.gov.sg
www.pensionfundsonline.co.uk
Central Provident Fund (Wikipedia)
Melbourne Mercer Global Pension Index

11 000 tar ut partiell förtida ålderspension i år

Uppskattningsvis börjar mer än 11 000 personer att börja ta ut den nya partiella ålderspensionen i år. Efter den första rushen i början av året har takten dock avtagit.

Jari Kannisto
Utvecklingschef
Pensionsskyddscentralen

I SAMBAND MED pensionsreformen år 2017 ersattes den tidigare deltidspensionen av partiell förtida ålderspension i februari. Som väntat blev den genast mycket populär och under de första månaderna kom det in fler än 1 500 ansökningar per månad.

Den första ivern har lagt sig och antalet sökande per månad har minskat till ett tusen. Enligt uppskattning kommer nästan 14 000 personer att ansöka om partiell ålderspension i år, och fler än 11 000 av dem kan hinna börja få pension. Uppgifterna grundar sig på en översikt som kom ut i augusti.

DET FINNS MÅNGA SKÄL till den nya pensionens popularitet och det kan inte ses som en överraskning att den har fått god åtgång. Enligt huvudregeln får man partiell förtida ålderspension när man uppfyller åldersvillkoret 61 år och inte ännu är pensionerad. Det finns inga krav på att vare sig fortsätta arbeta eller trappa ner arbetet. Också arbetslösa kan söka pensionen. Det är naturligt att pensionen lockar, eftersom den omedelbart ökar hushållets inkomster, även om livet i övrigt fortsätter som förr. Med tillskottet kan låginkomsttagare finansiera omedelbara anskaffningar. Den som har goda inkomster kan också placera tillskottsinkomsten.

Många andra vägar till pension har stängts, vilket också förklarar varför den partiella ålderspensionen blivit populär. I praktiken är sjukpension det enda pensionsalternativet för förvärvsarbetande 61-åringar, men det förutsätter att sökanden är sjuk. Därför är det enda alternativet för de flesta att ta ut partiell ålderspension, om pensionen känns

*Antalet sökande
per månad
har minskat till ett
tusen.*

lockande redan före pensionsåldern.

Det som gör pensionen mindre attraktiv är dess pris. Om man tar ut partiell ålderspension före pensionsåldern, blir det en bestående nedskärning på 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen tidigare läggts.

Man kan ta ut en fjärdedel eller hälften av sin intjänade pension. Nästan alla tar ut hälften. Bland kvinnorna har 14 procent nöjt sig med att ta ut en fjärdedel av pen-

sionen, bland männen åtta procent. Om man har tagit ut en fjärdedel, kan man ansöka om att ändra det till hälften. Före utgången av juli 2017 hade 50 personer gjort den ändringen.

Av de personer som är födda år 1955 eller 1956 och som ansökt om pensionen var mer än 15 procent arbetslösa. Bland männen var andelen arbetslösa litet större än bland kvinnor. Av de kvinnor som sökt arbetade 80 procent i slutet av förra året, av männen fem procentenheter mindre.

Man kan ta ut partiell ålderspension i förtid, vid pensionsåldern för sin egen åldersklass eller som uppskjuten pension. Vid utgången av juli hade 7 600 personer börjat få pension. Av pensionerna togs 6 500 i förtid och knappt 1 200 inte i förtid. Av de senare började 200 pensioner vid pensionsåldern och 1 000 som uppskjutna.

ANTALET SÖKANDE före utgången av juli var 6 600 inom den privata sektorn och 2 800 inom den offentliga sektorn. Den privata sektorns andel var 70 procent. För att antalet ansökningar relativt sett skulle vara lika stort, borde antalet inom den offentliga sektorn vara nästan 5 000.

Skillnaden mellan sektorerna återspeglas också på könsfördelningen. Av dem som har valt partiell ålderspension är 60 procent män, och bland dem som har tagit ut pensionen i förtid accentueras männens andel ytterligare.

Pensionens mindre popularitet inom den kvinnodominerade offentliga sektorn förklaras åtminstone delvis av tilläggspensionerna. Förtida uttag av pension kan innebära en nedskärning av en eventuell tilläggspension, vilket kan göra det dyrt för anställda inom den offentliga sektorn. I de äldre åldersgrupperna är den offentliga sektorns och kvinnornas andel högre i och med att de har uppnått sin personliga pensionsålder och tilläggspensionen inte minskar.

DE SOM ÄR FÖDDA ÅR 1956 torde vara den största åldersgruppen bland dem som får partiell ålderspension, när vi granskar situationen i slutet av året. Hittills har största delen börjat ta ut pension så snart och till ett så högt belopp som möjligt. Då är förtidsminskningen stor och pensionen hälften av den intjänade pensionen.

Det är också möjligt att annullera partiell ålderspension. Ångerfristen är tre månader. Vid utgången av juli 2017 hade 60 pensioner annullerats. ■

Publikationen: Jari Kannisto: Oven avaus – Katsaus osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen valinneisiin, Eläketurvakeskuksen tilastoja 09/2017.

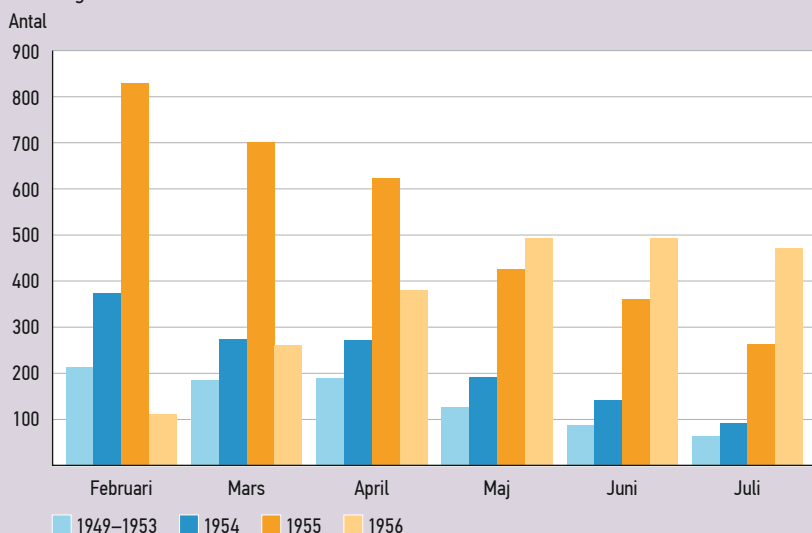
Partiell ålderspension

- åldersgräns 61 år
- 50 % eller 25 % av den intjänade pensionen
- förtidsminskning eller uppskovsförhöjning 0,4 %/månad räknad från pensionsåldern
- år 2017 börjar 11 000 pensioner
- 60 % män
- 90 % tar ut hälften av pensionen
- 50 % pension 830 €/mån
- 90 % tar ut pensionen i förtid
- tas ut så tidigt som möjligt, t.ex. 29 månader i förtid i genomsnitt bland dem som är födda år 1956.

Figur 1

Partiella ålderspensioner efter begynnelsemånad

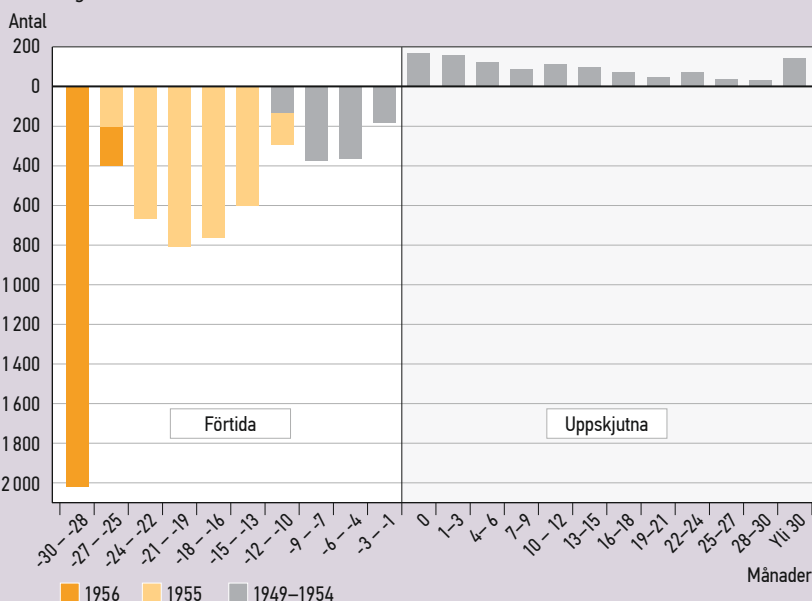
Läget 31.7.2017

Figur 2

Tidpunkten för begynnelsen av förtida partiell ålderspension i relation till åldersgruppens lägsta pensionsålder

Läget 31.7.2017

Tabell

Förtida och andra partiella ålderspensioner

Läget 31.7.2017

	Samtliga		Pension 25 %		Pension 50 %	
	antal	€/mån	antal	€/mån	antal	€/mån
Samtliga	7 600	790	800	440	6 800	830
Förtida	6 500	740	700	420	5 800	780
Inte förtida	1 200	1 070	100	550	1 000	1 140

För- och nackdelar med deltidspensionen

Under trettio års tid var det möjligt att pensioneras med deltidspension innan den upphörde som pensionsform år 2017. Deltidspensionärerna ansåg att systemet var bra, men finansiärerna såg förmånen som dyr och onödig.

Karolina Paatos

Mervi Takala
Specialforskare
Pensionsskyddscentralen

NÄR DELTIDSPENSIONEN trädde i kraft i Finland år 1987 var modellen med succesiv pensionering inte unik. I övriga Europa fanns redan olika sorters program för arbetsnedtrappning med pension och deltidspensionsmodellen i Finland togs nästan som sådan från Sverige.

När successiv pensionering dök upp i europeiska diskussioner på 1960- och 1970-talet, började modellen marknadsföras genom att framhålla nyttan för såväl arbetstagarna, arbetsgivarna som pensionssystemet. Speciellt nyttan för äldre arbetstagare betonades. Deltidspensionen ansågs vara ett sätt att förbereda sig på den livsställning som övergången till permanent pensionering innebär. Man lyfte fram möjligheten till en mjuklandning i pensionärlivet och hur det skulle gå att undvika pensionschocken som orsakas av en plötslig pensionering.

Successiv pensionering ansågs vara ett sätt att bättre anpassa arbetet till de äldre arbetstagarnas kapacitet. Det ansågs som ett "naturligt" sätt att träda ut ur arbetslivet: före industrialiseringen gick såväl bönder som hantverkare ner i arbetstakt när de fysiska krafterna blev svagare.

DEN PENSIONSPOLITISKA RIKTNINGEN ändrades på 1990-talet. Som en följd av den ekonomiska nedgången började man förbereda sig för det förutspådda finansieringsunderskottet genom att slopa vägar till förtidspensionering och genom att på många sätt satsa på förlängningen av arbetslivet. Deltidspensionen hoppades man kunde fungera som ett sätt att förlänga arbetsliv.

I Finland har deltidspensionens för- och nackde-

*Deltidspensionärerna
var nöjda
och tyckte att
deltidspensionen
var lyckad*

lar ofta varit uppe för diskussion. Arbetstagarorganisationerna har under årens lopp lyft fram den positiva inverkan deltidspensionen har på arbetsförmågan. Arbetsgivarorganisationerna igen har ansett att systemet är dyrt och att bevisen på att deltidspensionerna förlänger arbetsliv är svaga.

I Europa finns nu för tiden partiella pensionssystem både i de lagstadgade systemen och i de kollektiva tilläggspensions-systemen. I Storbritannien och

Tyskland finns också arrangemang på företagsnivå. I ungefär hälften av EU-medlemsländerna finns antingen lagstadgad eller tilläggspensionsbaserad partiell pension.

En betydande skillnad mellan EU-länderna är att speciellt i de forna socialistiska länderna är de partiella pensionssystemens antal få (se bild 1). Det finns många sätt för successiv pensionering, men gemensamt för dem är möjligheten att minska arbetstimmar med hjälp av pensionsförmåner.

I Finland var intresset för deltidspensionen i början rätt så litet. Först efter ett flitigt informationsarbete och sänkta åldersgränser ökade intresset. Intresset ökade också efter att åldersgränserna för individuell förtidspension hade höjts, vilket stängde alternativa vägar för utträde ur arbetslivet.

ÅLDERSGRÄNSERNA FÖR deltidspensionen har varierat medan den varit i kraft, som lägst var den nedre åldersgränsen 56 år. När åldersgränserna har sänkts, har deltidspensioneringarna ökat. Toppåret var 2002, med 16 000 personer som deltidspensionerades. Följande år steg åldersgränsen för deltidspension med två år till 58 år och deltidspensionerades.

pensionstagarnas antal var över 41 000 (bild 2). De som gick i deltidspension hörde oftast till de yngsta åldersklasserna som hade rätt till pensionen oberoende av vad den lägsta pensionsåldern var vid tidpunkten i fråga.

Så gott som hela den tid då deltidspensionen varit i kraft har männen på den privata sektorn varit de som antalsmässigt i största utsträckning gått i deltidspension. Det här ändrades i slutskedet av deltidspensionens tid och på 2010-talet var det kvinnor på den offentliga sektorn som antalsmässigt oftast gick i deltidspension.

Enligt resultat från enkäter som Pensionskyddscentralen ställt till deltidspensionärer har deltidspensionen varit fungerande och enligt deltidspensionstagarna själva ett lyckat arrangemang. De som gått i deltidspension hade valt pensionen av egen vilja. Det tråkiga överraskningarna i anslutning till pensionsövergångarna eller pensionstiden var få. Negativa erfarenheter handlade om arbetshopning, arbetstidsarrangemang och oklarheter som på något vis hade att göra med inkomster (exempelvis bonusar, övertidsarbete).

DELTIDSPENSIONSTAGARNAS SINNESSTÄMNING var enligt undersökningsresultaten god och den hade förbättrats efter pensioneringen. Deltidspensionen hade gjort det lättare att orka med tungt arbete och hjälpt vid återhämtningen från belastande arbete. Männens och kvinnornas erfarenheter skilde sig inte mycket från varandra.

Deltidspensionens inverkan på arbetslivets längd har undersökts med hjälp av registermaterial och enligt det har tiden i arbetslivet för deltidspensionstagare varit lite längre jämfört med dem som i samma ålder arbetat heltid. ■

Deltidspensionen i korthet

- Deltidspensionen var i kraft åren 1987–2016
- Deltidspensionstagarnas nedre åldersgränser varierade och man gick i deltidspension oftast ur de yngsta åldersklasserna.
- I de flesta europeiska länderna finns antingen en lagstadgad partiell pension eller en partiell pension enligt ett tilläggspensionssystem.

Bild 1

Partiella pensionssystem i EU-länderna och Norge.

(Källa: Eurofound)

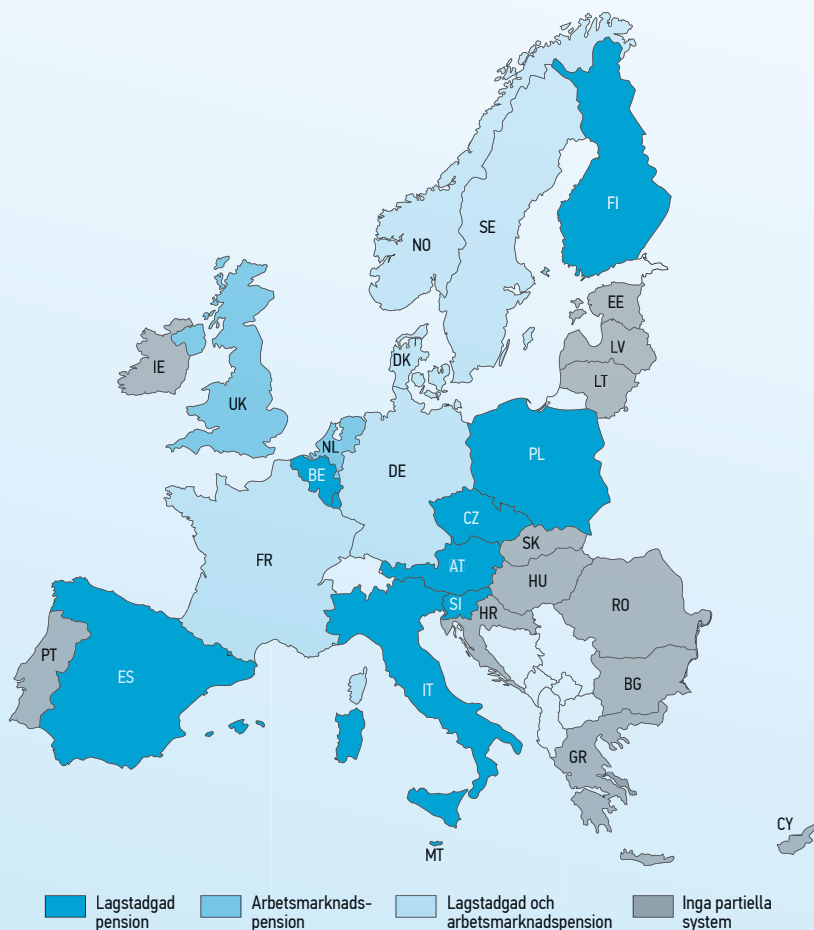
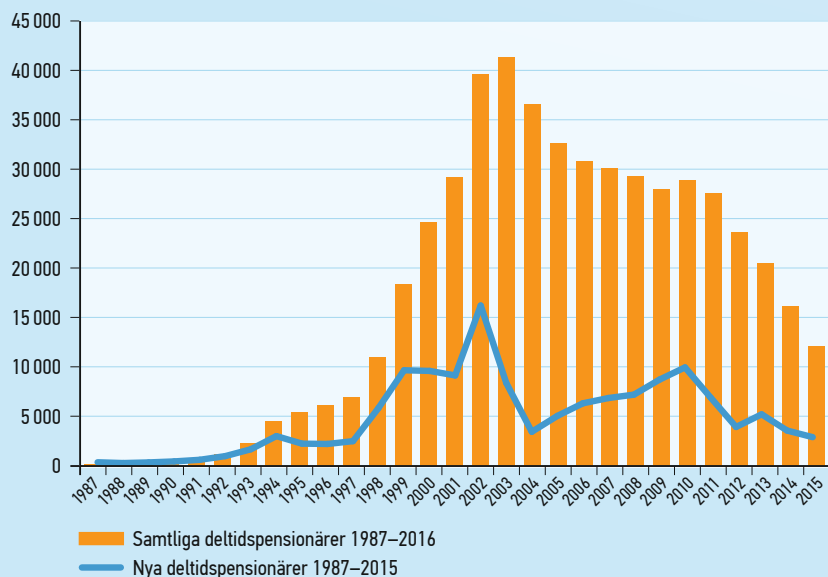

Bild 2

Nya deltidspensionärer och samtliga deltidspensionärer åren 1987–2016

Jorden runt

Pensionsnyheter från olika källor jorden runt och presentationer av pensionssystemen i andra länder Läs mer på www.etk.fi.

Kari Lindstedt
Informatiker

STORBRITANNIEN

Var tredje saknar pensionsbesparingar

CA 15 MILJONER briter, dvs. ungefär var tredje, har inga pensionsbesparingar i något tilläggs pensionssystem, visar en omfattande enkät som den högsta finansieringstillsynsmyndigheten FCA har gjort.

När den här gruppen går i pension måste den klara sig på den jämnstora statliga pensionen, som är maximalt endast 830 euro i månaden.

Som orsak till att de inte sparar till pensionen uppger de som svarat att det antingen är för sent att börja eller att de inte har råd.

Möjligheten att spara till en tilläggs pension gjordes tillgänglig för allt flera år 2008, när man införde ett system där anslutningen av löntagare till tilläggs pensionssystem automatiserades. Egenföretagare och deltidsanställda står i regel utanför arrangemanget.

The Guardian 21.10

NORGE

Statens pensionsfond i biljonklassen

MARKNADSVÄRDET FÖR Statens pensionsfond Norge översteg i september för första gången gränsen en biljon dollar, dvs. tusen miljarder dollar. I euro är fondens marknadsvärde ca 860 miljarder.

Orsaken till den historiska händelsen är att aktiekurserna stigit och dollarns värde sjunkit i förhållande till andra valutor.

Räknat per invånare är fondens värde drygt 190 000 dollar eller knappt 160 000 euro. Fonden har ökat i en hisnande takt, för år 2000 var dess värde bara 47 miljarder dollar.

Norge har världens största pensionsfonder i proportion till BNP, mer än 200 procent. Statens pensionsfond, även kallad oljefonden, grundades i tiden med stöd av landets olje- och gastillgångar.

Norges Bank, Talouselämä 19.9

DANMARK

Etta i Mercer

DET DANSKA pensionssystemet, som i hög grad bygger på folkpensionen, konstaterades vara bäst i världen i den internationella jämförelsen Mercer Global Pension Index 2017. Nederländerna nådde nästan upp till samma poängtal.

Av delområdena i jämförelsen fick Danmark det bästa resultatet i den del där pensionssystemets hållbarhet bedöms.

Danmarks poäng och klassificering föll så att inget land i år når upp till den bästa rankingen A på Mercer-skalan. I fjol hörde både Danmark och Nederländerna till A-klassen.

Danmark uppmanas att ytterligare förbättra pensionssystemet genom att höja hushållens sparandegrad, förbättra möjligheterna att dela pensionsrätten mellan makarna vid skilsmässor och höja sysselsättningsgraden bland dem som närmar sig pensionsåldern.

Mercer Global Pension Index

RYSSLAND

- **Invånarantal:** 144 miljoner
- **Förväntad livslängd:** 71 år
- **Pensionsålder:** 55 år (kvinnor), 60 år (män).

Små pensioner under en kort tid

I **RYSSLAND** finns det ett arbetspensions-system, men ingen bosättningsbaserad folkpension. Som minimipension betalas socialbidrag till dem som inte har rätt till arbetspension.

Man har försökt ändra pay-as-you-go-pensionssystemet till delvis fonderande genom att införa individuella pensionskonton för dem som är födda år 1967 eller senare. De fonderade delarna styrs numera direkt in i statsbudgeten. Till pensionstagaren betalas ändå fondpension utgående från saldot på kontot.

Pensionerna finansieras med arbetsgivaravgifter och allmänna skattemedel. Av löntagarna tas det inte ut några avgifter. Arbetsgivarens avgift är 22 procent av den inkomst som understiger 300 000 rubel (ca 4 400 euro).

Ålderspensionen består av en inkomstrelaterad försäkringsdel, som också inbegriper en jämnstor grundpension, och av fondpension. Grundpension betalas, om försäkringstiden (9 år, år 2017) uppfylls. Grundpensionen är större för dem som fyllt 80 år och dem som har personer att försörja.

Medelpensionen är ca 14 000 rubel, dvs. drygt 200 euro i månaden. Pensionerna höjdes i början av året med 5,4 procent på grund av inflationen. Många ryssar extraknäck för att dryg ut pensionen. Särskilt männen får pension bara under en kort tid, eftersom deras förväntade livslängd är endast 65 år.

Det allmänna pensionssystemet administreras av Rysslands pensionskassa. Arbets- och socialministeriet stiftar lagarna och övervakar pensionskassan.

SVERIGE

Statistik över tjänstepensionerna

I **SVERIGE** planerar man att grunda en tjänstepensionsdatabas. I nuläget förs det ingen officiell statistik över tjänstepensionerna, vilket gör det svårt att uppskatta de totala pensionerna.

Enligt Pensionsmyndigheten ska databasen innehålla detaljinformation om varje försäkrads tjänstepensioner. Utifrån dem skulle man kunna bilda statistik över bl.a. olika yrkesgrupper.

Pensionsmyndigheten anser att databasen också bör kunna kopplas till andra myndigheter, t.ex. Statistiska centralbyrån.

Pensionsmyndigheten bedömer att arbetet ska få vidare när lagstiftaren tagit ställning för att tjänstepensionsområdet ska vara ett officiellt statistikområde.

Pensionsmyndigheten 4.10

SCHWEIZ

Nej till pensionsreform

SCHWEIZARNA AVSLOG en planerad pensionsreform med knapp marginal i en folkomröstning i september. Mot reformen röstade 53 procent.

Omröstningen föregicks av en förhandlingsprocess som tagit flera år innan det schweiziska parlamentet nådde en överenskommelse om reformens innehåll.

Reformen skulle ha höjt kvinnornas pensionsålder till 65 år och skurit ner arbetsmarknadspensionerna. Nedskaerningen av arbetsmarknadspensionen skulle ha kompenserats genom att höja den lagstadgade ålderspensionen.

Den senaste pensionsreformen i Schweiz gjordes år 1997. Det förslag som nu röstades omkull var redan det tredje misslyckade reformförsöket sedan dess.

SWI 24.9

Lär dig mer

STÄRK DIN SAKKUNSKAP.

Pensionsskyddscentralen ordnar mångsidig utbildning om pensionsfrågor. De flesta kurser går på finska, men några också på svenska eller engelska. Några exempel på vårens kursutbud:

- EU:n tietosuoja 18.1.2018
- Inkomstregistret, info på finska 18.1 och 23.1.2018

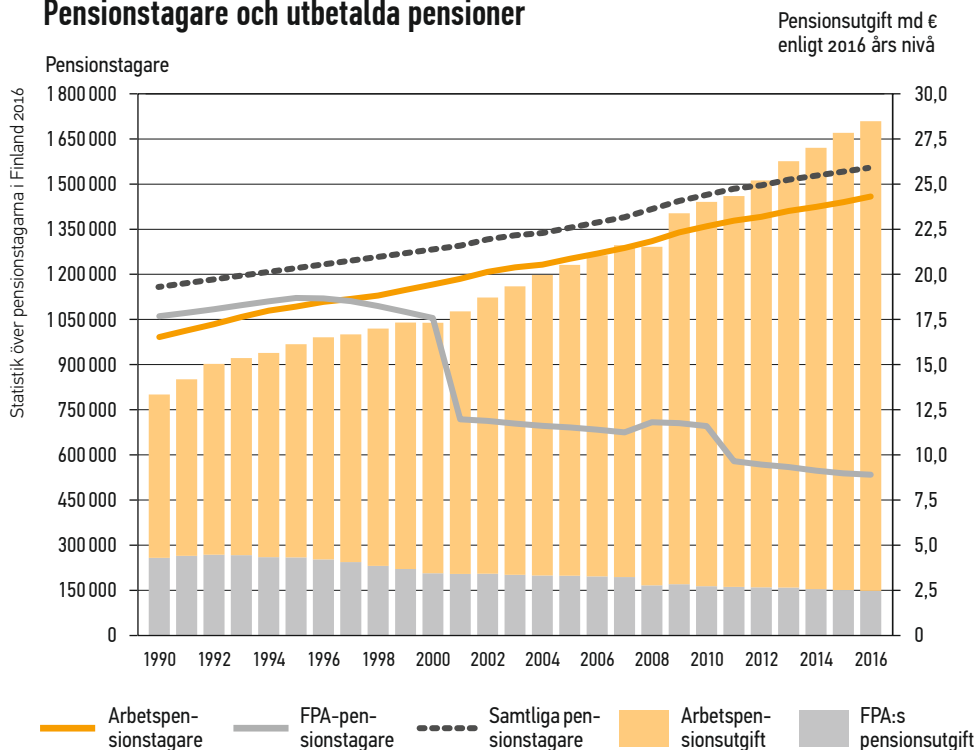
Anmäl dig till Pensions-skyddscentralens kurser på www.etk.fi/koulutus

0,96102

LIVSLÄNGDSKOEFFICIENTEN

(0,96102) minskar ålderspensioner som år 2018 eller senare börjar betalas till personer som är födda år 1956 med nästan fyra procent. Arbetspensionen anpassas på det sättet till förändringen av den förväntade livslängden. Genom att arbeta till sin målsatta pensionsålder kan man neutralisera koefficientens inverkan. Den målsatta pensionsåldern för personer födda år 1956 är 64 år och 5 månader.

Pensionstagare och utbetalda pensioner

Arbetspensionsutgiften har nästan tredubblats under tiden 1990–2016

ARBETSPENSIONSUTGIFTEN har nästan trefaldigats sedan år 1990. I fjol betalades sammanlagt 28,5 miljarder euro ut i pensioner. 26 miljarder i arbetspensioner och 2,5 miljarder i FPA-pensioner.

I proportion till bruttonationalprodukten har pensionsutgiften ökat kraftigt på senare år och ser ut att nå upp till nästan 14 procent utgående från fjolårssiffrorna.

Orsakerna till att arbetspensionsutgiften har trefaldigats under en kort tid är att arbetspensionstagarna har ökat i antal och de har haft högre löner och längre yrkesbanor än tidigare pensionstagare. Samtidigt har FPA:s pensionsutgift minskat, eftersom antalet personer som får FPA-pension har minskat betydligt.

STATISTIKEN ÖVER pensionstagarna i Finland visar att det år 1990 fanns en knapp miljon arbetspensionstagare, 994 000. År 2016 var siffran 1 457 000.

Antalet har ökat med nästan 50 procent. Antalet FPA-pensionstagare har minskat lika mycket under samma tidsperiod.

UNDER DEN PERIOD som studerades ökade antalet arbetspensionstagare och FPA-pensionstagare med ca en tredjedel, medan beloppet av utbetalda pensioner mer än fördubblades.

År 1990 betalades det ut arbetspensioner och FPA-pensioner för 13,3 miljarder euro. I fjol var pensionsutgiften 28,5 miljarder euro. Under samma tidsperiod minskade FPA:s pensionsutgift med två femtedelar, medan arbetspensionsutgiften nästan trefaldigades.

VID SLUTET AV FJOLÅRET var pensionstagarnas antal 1 559 000. Ålderspension fick 83 procent av dem, sjukpension 14 och familjepension 17 procent.

I fjol gick 79 000 personer i pension. Tre av fyra började få ålderspension, en fjärdedel sjukpension. ■

Arbetstagarens andel av arbetspensionsavgiften ökar

ARBETSPENSIONSAVGIFTEN hålls som helhet på samma nivå nästa år som i år. Avgiften är i genomsnitt 24,4 procent av lönen. Eftersom en del av arbetsgivaravgiften överförs på arbetstagarna, ökar arbetstagarnas andel av avgiften med 0,20 procentenheter.

Arbetsgivaravgiften tas ut ur lönen och är 6,35 av lönen före 53 års ålder och efter 62 års ålder. De som är i åldern 53-62 år betalar en högre avgift, 7,8 procent. Arbetsgi-

varens avgift är i genomsnitt 17,75 procent av lönerna.

Företagares arbetspensionsavgift hålls på samma nivå som i år. Före 53 och efter 62 års ålder är den 24,10 procent och i åldern 53-62 år 25,60 procent av arbetsinkomsten.

Avgifterna har påverkats av konkurrenskraftsavtalet mellan arbetsmarknadens centralorganisationer. Social- och hälsovårdsministeriet fastställt procentsatserna årligen. ■

Små indexjusteringar

DE INDEXTAL som påverkar arbetspensionerna höjs en aning nästa år. Arbetspensionsindex höjs med 0,55 procent år 2018 jämfört med i år och lönekoeficienten med 0,14 procent.

Poängtalet för arbetspensionsindex, 2548, för med sig en höjning på 0,55 procent i de löpande arbetspensionerna. Arbetspensionsindex beräknas så att förändringen i lönenivån har en vikt på 20 procent och förändringen i

prisnivån en vikt på 80 procent.

Lönekoeficienten har fastställts till 1,391. Den för med sig en justering på 0,14 procent jämfört med detta år. Lönekoeficienten används vid beräkningen av nya arbetspensioner. Med den justeras de årliga arbetsinkomsterna till nivån för det år då pensionen börjar. I den väger lönenivån 80 procent och prisnivån 20 procent. ■

Samarbete för svenska texter inom branschen i 30 år

I NOVEMBER firade samarbetsnätverket för svenska översättare inom försäkrings- och finansbranschen, PS-gruppen, sitt 30-årsjubileum. P står för pension och S för socialförsäkring, men från första början har samarbetet gällt också skadeförsäkringstexter och numera också bank- och finanstexter. Jubileet firades med ett eftermiddagsseminarium på Ständerhuset i Helsingfors. Som värd för de ca 30 deltagarna stod Statsrådets svenska språknämnd.

Under årens lopp har PS-gruppen ordnat talrika seminarier om terminologi och språkvård. Den har också ordnat studieresor till bl.a. Stockholm och Bryssel.

De flesta medlemmarna i nätverket arbetar som översättare och eller informatörer på

svenska, men alla som arbetar med svenska texter inom branschen är välkomna. Kontakta Pia Hansson på Pensionsskyddscentralen. ■

Ilmarinen

► Ilmarinens styrelse har fastställt vilka som utgör ledningsgruppen och vad de har för ansvarsområden fr.o.m. 1.1.2018, då arbetspensionsbolaget Etera fusioneras med Ilmarinen.

► Vice vd och verkställande direktörens ställföreträdare blir Eteras nuvarande vd **Stefan Björkman**. Hans huvudsakliga ansvarsområden blir ekonomi, HR, IT och uppgifter som hänför sig till integrationen.

► Ilmarinens nuvarande vice vd **Sini Kivihuhta** fortsätter på sin post och ansvarar i ledningsgruppen för pensionsförsäkringar och utveckling.

► Övriga medlemmar i ledningsgruppen är **Jaakko Kiander** (kommunikation och samhällsrelationer), **Hillevi Mannonen** (aktuariefunktionen och riskhantering), **Mikko Mursula** (placeringar), **Pekka Puustinen** (kundrelationer och arbetsförmåga) och **Leena Siirala** (juridiska ärenden och compliance).

► Ilmarinens vd **Timo Ritakallio** fortsätter på sin post efter fusionen tills han i mars 2018 blir chefdirektör för OP-gruppen.

freeplk.com

God jul
och gott nytt år
2018!

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Pensionsskyddscentralens publikationer

Dessa och många fler hittar du på www.etk.fi/publikationer

Flexible retirement – a model for the future? Lessons from Sweden, Norway and Finland

I rapporten studeras förändringen av övergångarna i ålderspension i Sverige, Norge och Finland efter de senaste pensionsreformerna, i synnerhet hur en flexibel pensionsålder tillsammans med partiell förtida ålderspension har påverkat människors beteende och i vilken ålder pensionen tas ut.

Författare: Mika Vidlund

Serie: Finnish Centre for Pensions, Reports 06/2017

Utkommer årligen Statistik över pensionstagarna i Finland 2016

Publikationen innehåller uppgifter om alla som får pension från arbets- och folkpensionssystemet, de nypensionerade och pensionsutgiften.

Finlands officiella statistik: Socialskydd 2017

Arbetspensionsrehabilitering år 2016

Publikationen innehåller information om rehabiliteringsansökningarna, besluten, rätten att söka ändring, rehabiliteringsklienterna, rehabiliteringskostnaderna och avslutade rehabiliteringsprogram.

Författare: Leena Saarnio

Serie: Statistik från Pensionsskyddscentralen 10/2017

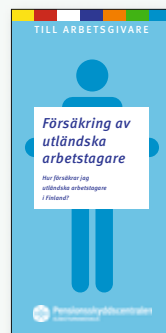
Partiell förtida ålderspension – Hur påverkar den övriga förmåner?

Vägledning avsedd som hjälp för pensionsanstaltens pensionsrådgivare som berättar för sina kunder om vilken inverkan partiell förtida ålderspension har. Här presenteras den partiella förtida ålderspensionen och dess inverkan på andra förmåner och pensioner presenteras här kortfattat och i huvuddrag. Några enkla exempel ges också.

Vägledningen kan laddas ner på www.etk.fi.

Försäkring av utländska arbetstagare

Broschyren innehåller information för arbetsgivare om hur utländska arbetstagare ska försäkras i den lagstadgade försäkringen. Broschyren finns också på finska, engelska och ryska.

Broschyren kan laddas ner och beställas på www.etk.fi

Työkyvyttömyyseläkkeensaajien eläketurva ja toimeentulo 2000-luvulla

I studien granskas sjukpensionärers ekonomi på 2000-talet. Den studeras genom totalpensionen och den disponibla penninginkomsten samt ur internationellt perspektiv. Dessutom klargörs förändringar som skett i lagstiftningen och i sjukpensionstagarnas sociodemografiska struktur.

Red: Rantala, Hietaniemi, Nyman m. fl.

Serie: Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 04/2017

Prenumerera på vårt nyhetsbrev! www.etk.fi/nyhetsbrev